

**Notulen van de openbare vergadering van Provinciale Staten van Flevoland
gehouden op woensdag 3 oktober 2012 om 19.30 uur in het Provinciehuis te
Lelystad.**

Aanwezig zijn:

De dames R. Azarkan (PvdA), M.C. Bax (PvdD), F.J.E. Boode-Groot Nibbelink (PvdA), de heren E.G. Boshuijzen (50 PLUS), R.P.G. Bosma (VVD), F. Boundati (PvdA), W. Boutkan (PVV), F. Brouwer (CU), J.J.T.M. van den Donk (PvdA), J.E. Geersing (CU), de dames I. van Hooff (VVD), M. Jonker-Waterlander (VVD), I.B. Joosse (PVV), de heren C.A. Jansen (PVV), J.J. van Klaveren (PVV), C.J. Kok (PVV), S.J. Kok (D66), J. Kramer (VVD), E.F. Kunst (D66), G. Laagland (PVV), de dames M. Luyer (CDA), J.L.E. Meursing-Stam de Jonge (VVD), de heren S. Miske (GroenLinks), R.T. Oost, (CDA), P.T.J. Pels (PvdA), E.F. Plate (VVD), H. van Ravenzwaaij (SP), J. de Reus (VVD), M.A. Rijsberman (D66), de dames S. Röttscheid (D66), C.J. Schotman (CDA), de heren R.J. Siepel (CU), J.N. Simonse (SGP), E. Sloot (PvdA), A. Stuivenberg (SP), mevrouw S. Verbeek (SP), de heer H.W.E. van Vliet (VVD), mevrouw Y. Weijand (VVD), de heer J. van Wieren (CDA)
De heer J.N.J. Appelman (CDA), mevrouw A.E. Blik-de Jong (VVD), de heren J. Lodders (VVD), M.J.D. Witteman (PvdA), leden van het college van Gedeputeerde Staten.

Afwezig:

Voorzitter:

De heer L. Verbeek (CdK)

Griffier:

Mevrouw I.M. Rozema, interim-griffier.

1. Opening

De gedeputeerden zitten op de publieke tribune.

De voorzitter: "Ik heet u allen hartelijk welkom op deze vergadering van Provinciale Staten van de provincie Flevoland op 3 oktober 2012. Daar ik geboren ben geboren in Leiderdorp, herinner ik u eraan dat het vandaag 'Leidens ontzet' is. Dus ik hoop dat u haring met wittebrood heeft gehad. We hebben geen berichten van verhindering ontvangen. Wij zijn dus voltallig in de vergadering. Dat lijkt mij ook goed."

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: "Wat betreft agendapunt 2 wijs ik u er op dat dit geen reguliere vergadering is. Wij hebben dus geen standaardagenda, als het gaat om de lijst van ingekomen stukken, notulen en dergelijke. Die staan gewoon op de agenda van de vergadering van 17 oktober. Die komen vandaag niet aan de orde. Verder meld ik u bij de vaststelling van de agenda: wij hebben in de aanloop naar deze vergadering veel discussie gezien over de orde van deze vergadering. Zowel in het presidium als in het seniorenconvent als ook via de e-mail, heb ik gezien. U hebt driftig met elkaar meningen uitgewisseld over wat de juiste aanpak zou zijn. In de opstelling van de agenda hebben wij ons gebaseerd op de afspraken zoals die in het seniorenconvent zijn gemaakt. Ook daarbij heb ik in de e-mail gezien dat er interpretatieverschillen kunnen zijn over wat er nu precies de afspraak van was. Dat spijt mij, maar dat is even niet anders. Ik heb me wel voorgenomen, als voorzitter, maar dan baseer ik mij ook op het reglement van orde, dat daar waar er onduidelijkheid is over de orde van de vergadering, het aan de voorzitter is om te

beslissen: zo gaan wij het doen. Ik heb mij voorgenomen dat op het moment dat u toch meent, omdat er zich iets voordoet dat daar aanleiding toegeeft om een ordevoorstel te doen, er op aan te sturen dat wij niet gaan debatteren over ordevoorstellen maar dat ik ze per direct in stemming breng. Dan moet de meerderheid maar beslissen. Dan weet u dat ik er op die manier in ga zitten. Want het zou niet goed zijn, naar mijn oordeel, ook gezien het onderwerp dat wij behandelen, dat wij een groot deel van de tijd besteden aan orde debatten en niet aan de kwestie zelf. Dus op die wijze kunt u van mij verwachten dat ik het voorzitterschap op mij neem. Wij zullen eerst de bespreking en de besluitvorming doen over het Statenvoorstel waarin u wordt gevraagd te beslissen tot vaststelling van het onderzoeksrapport en tot het verlenen van decharge aan de onderzoekscommissie. Dan gaan wij deel 2 van de vergadering besteden aan de politieke duiding van die besluitvorming. Daarbij zal uiteraard het college beginnen met haar inbreng m.b.t. de situatie. Dat zal de aanpak zijn."

3. *Besprekstu*

a. Eindrapport onderzoekscommissie procesgang Oostvaarderswold.

De voorzitter: "Ik begin nu met deel 1 waarin ik aan de orde stel het Statenvoorstel zoals u dat heeft ontvangen met de titel: eindrapport onderzoekscommissie procesgang Oostvaarderswold. U ziet de voorzitter van de commissie (de heer Rijsberman) naast mij zitten. Mochten er in het debat nog vragen zijn waar hij op meent te moeten reageren, het is natuurlijk aan hem om daar een keuze in te maken, dan zal hij dat vanaf deze positie c.q. vanachter de kathedraal, dat hangt een beetje van de gang van zaken af, doen. Vervolgens brengen wij het voorstel in stemming. Wie van u mag ik in eerste termijn het woord geven? De heer Stuivenberg van de SP. Ga uw gang."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter dank. Voorzitter, er is binnen de SP fractie veel waardering richting de commissie voor het rapport zoals dit voor ons ligt. Wij willen alle commissieleden maar ook allen die dit mogelijk hebben gemaakt, danken voor het feit dat wij een helder stuk hebben waar wij over kunnen spreken. Uiteraard hadden wij, als SP, graag een bijdrage geleverd aan de commissie. Helaas behoorde dat, om politieke redenen, niet tot de mogelijkheden. Wij gaan er echter vanuit dat het speelveld vanavond voor eenieder hetzelfde is. Dat er geen verschil in informatie is ten opzichte van fracties die wel en niet hebben deelgenomen aan deze commissie. Dit gezegd hebbende wil ik toch nog even naar de conclusies. Dan begin ik bij het eerste deel van conclusie 1. Op zichzelf begrijpen wij deze tekst. Alleen, bij het lezen van het feitenrelaas, komt het ons vreemd voor dat het in de conclusie is opgenomen en niet, bijvoorbeeld, in het voorwoord waar het naar onze smaak veel meer in thuishoort. Dan, als wij naar conclusie 4 gaan. Ik refereer aan het hele feitenrelaas en alles wat daarover opgeschreven is. Er staat: niet voldoende meegenomen. Dat vinden wij eufemistisch. Volgens ons zijn we gewoon niet meegenomen. Dat heeft verregaande consequenties. Dat blijkt ook uit de opstelling van het rapport. Voor wat betreft conclusie 5, prijzen wij ons gelukkig dat wij gerekend mogen worden, als SP fractie, tot de kritische minderheid van deze Staten die met enige regelmaat, in de afgelopen periode, de vinger aan de pols heeft gehouden maar weliswaar het bos ingestuurd is. Delen nemen wij ons ook zeer ter harte, maar dat dit ertoe moest leiden dat er een conclusie is met vijf keer moeten en dat in de andere conclusies richting het college veel milder wordt opgetreden, bevreedt ons zeer. Wij danken de commissie. Wij willen graag beantwoording van onze vragen. Wij zullen ons achter het voorstel scharen. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. Welke fractie wil nog meer het woord? De heer Pels van de PvdA."

De heer Pels: "Dank u wel, voorzitter. Het rapport geeft, wat de PvdA betreft, een heldere beschrijving van de gebeurtenissen. Wij danken dan ook de leden van de commissie en hun ondersteuning voor hun inzet. Wij constateren dat de rapportage een adequaat antwoord geeft op de onderzoeksvragen die gesteld zijn. Op grond daarvan kunnen wij instemmen met de voorgestelde beslispunten. Wel wil mijn fractie een aantal kritische kanttekeningen plaatsen bij de conclusies van het rapport. Die zal ik straks, tijdens mijn eerste termijn, naar voren brengen. Dat was het voor dit moment, voorzitter."

De voorzitter: "Dank u wel. Mevrouw Luyer van het CDA."

Mevrouw Luyer: "Voorzitter, dank u wel. Het CDA is tevreden over aanpak en werkwijze van de onderzoekscommissie procesgang Oostvaarderswold. Wij willen de complimenten uitspreken voor het werk dat verzet is door de commissie en het bureau, in het verlengde van wat ik vorige week gezegd heb in de panoramaronde toen het rapport werd aangeboden. Wij zijn blij dat het onderzoek is uitgevoerd en dat we nu instaat zijn om over de gevolgde procesgang met betrekking tot het Oostvaarderswold, te oordelen. Daarom kan het CDA instemmen met alle 3 de beslispunten. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Jansen van de PVV."

De heer Jansen: "Dank u wel, voorzitter. Vorige week hebben wij al duidelijk aangegeven dat wij ontzettend blij zijn met het rapport. Wij spreken onze dank en waardering uit voor de commissieleden, voor het bureau dat heeft meegewerkt hieraan en natuurlijk alle mensen die hun inbreng hebben geleverd. Wat ons betreft zijn de conclusies zeer helder en heel duidelijk. Wij zijn er ontzettend blij mee omdat we hier een goed vervolg aan kunnen geven in de politieke discussie die gaat volgen, voorzitter. Wij kunnen dus instemmen met alle punten."

De voorzitter: "Dank u wel. D66, mevrouw Rotscheid."

Mevrouw Rotscheid: "Dank u wel, voorzitter. Ook namens D66 een woord van dank aan de onderzoekscommissie en het onderzoeksbureau, welke zeer voortvarend te werk zijn gegaan en een helder rapport hebben afgeleverd. Ook onze fractie kan volledig instemmen met het voorliggende voorstel."

De voorzitter: "Dank u. Nog andere fracties? De heer De Reus van de VVD. Ga uw gang."

De heer De Reus: "Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank namens de VVD fractie aan de commissie. Ze hebben zeer grondig werk verricht in samenwerking met het onderzoeksbureau. Zij zijn tot een doorwrocht rapport gekomen. We zijn ook blij, als Staten, dat wij destijds de regie hebben genomen bij een motie van, meen ik, collega Siepel om een Statenbrede commissie in te stellen om een onderzoek te doen. Daarmee hebben de Staten de regie genomen in dit proces. Dat tekent de volwassenheid van de huidige Staten. Het was ook een Statenbrede commissie. De VVD onderschrijft het rapport. Zowel de feiten als de bevindingen als de conclusies. Dank u."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Boshuijzen van 50+."

De heer Boshuijzen: "Dank u wel, voorzitter. Uiteraard sluit ik mij aan bij de complimenten in de richting van de commissie. Dat is volstrekt duidelijk. Wij sluiten ons ook aan bij het voorstel om de commissie straks te dechargeren. Er is één kritisch puntje. Wat ons betreft had er ook nu al in het rapport de reactie van het college mogen staan. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Siepel van de ChristenUnie."

De heer Siepel: "Dank u wel, voorzitter. Het vele werk van de onderzoekscommissie is neergeslagen in een indrukwekkend onderzoeksrapport. De ChristenUnie wil de leden van de onderzoekscommissie en de ambtelijke ondersteuning danken voor hun werkzaamheden. De vragen die wij naar aanleiding van het rapport hadden, hebben wij in de panoramaronde kunnen stellen en zijn voldoende beantwoord. We kunnen constateren dat het onderzoeksrapport een adequaat antwoord geeft op de vragen die in de motie die de heer De Reus net aanhaalde, gesteld zijn. Dat betekent dat de ChristenUnie kan instemmen met de voorgestelde beslispunten in het Statenvoorstel."

De voorzitter: "Dank u wel. Mevrouw Bax van de PvdD."

Mevrouw Bax: "Voorzitter, dank u wel. De complimenten aan de commissie en het onderzoeksbureau. Wij ondersteunen inderdaad dit voorstel. We hebben nog wel een aantal

punten waar wij op in willen gaan maar ik begrijp dat wij het daar zo nog over kunnen hebben. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. Nog andere fracties? De heer Miske van GroenLinks."

De heer Miske: "Dank u wel, voorzitter. Ook wij danken de commissie en het bureau maar natuurlijk ook de ambtelijke ondersteuning, voor het opstellen van het rapport. We kunnen instemmen met 3 beslispunten zoals die voorliggen. We zullen de eerste termijn gebruiken om daar nog op te reageren."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Simonse van de SGP."

De heer Simonse: "Dank u, voorzitter. Voorzitter dan voel ik mij ook geroepen om even een reactie te geven. Ondanks dat wij zelf deel uitmaakten van de onderzoekscommissie, denk ik toch dat de complimenten op zijn plek zijn. Van de andere kant voelen wij ons zeer opgelucht als er straks daadwerkelijk decharge verleend wordt."

De voorzitter: "Dank u wel. Wij gaan zien of dat gaat lukken mijnheer Simonse. Dat moeten we nog maar afwachten. Heeft de voorzitter de wens om te reageren op gemaakte opmerkingen? Ja, ga uw gang."

De heer Rijsberman: "Dank u wel, voorzitter. Ik heb wat vragen genoteerd van de SP en van 50+, waarop ik zou willen reageren. De eerste vraag van de SP was: waarom conclusie 1 niet in het voorwoord staat. Wij vonden als commissie dat als je ergens waardering zou willen uitspreken, dat hebben wij aan het begin van conclusie 1 willen doen, dat je dat ook in de conclusies moet doen en niet ergens anders in het rapport. Vandaar. Het staat u vrij daar een andere mening over te hebben maar dit is hoe wij het in de commissie hebben besloten. De andere vragen, bijvoorbeeld over conclusie 4 waar u vraagt of dat niet wat eufemistisch gesteld is. De formulering zoals die hier staat is de formulering die de commissie heeft gekozen. Als u er een ander gevoel of een andere politieke duiding aan zou willen geven, bent u zo meteen in de volgende ronde vrij om dat te doen. Dit is hoe de commissie het heeft willen opschrijven. Dan ga ik naar de vragen van 50+. Zij had graag een reactie van het college in het rapport gezien. In de verordening op de Staten onderzoekscommissie die is vastgesteld op 16 mei, staat een procedure beschreven voor het publiceren van het rapport. Dat houdt in dat wij als commissie ons rapport neerleggen bij de Staten. Dat we daar een voorgesteld besluit bijdoen zoals dat nu hier ligt. Dat het vervolgens, na het publiceren van het rapport, het aan het college is om ervoor te kiezen om er een mening aan toe te voegen of niet. Er is in de afgelopen weken door verschillende partijen nadrukkelijk gevraagd aan het college om een reactie toe te voegen aan het rapport. Ik heb geen reactie gezien. Dus kennelijk heeft het college daar geen behoefte aan gehad. Het ontbreken van een reactie van het college is daarmee verklaard. Het komt voort uit ons reglement van orde zoals wij dat met elkaar hebben vastgesteld. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel."

De heer Boshuijzen: "Voorzitter, mag ik een opmerking over de orde en de communicatie maken? Het shot op de heer Rijsberman geeft een verkeerde naamtitel. Dat is voor de externe communicatie hoogst verwarrend. Als hij in beeld komt, zult u het zien."

De voorzitter: "Nee, het is niet mevrouw Blik. Dan stel ik bij deze vast voor de vergadering en ook voor de kijkers thuis dat naast mij inderdaad de heer Rijsberman zit en niet mevrouw Blik. Ik stel voor dat we daar niet voor gaan schorsen, maar toch even doorgaan met de vergadering. Ik open de tweede termijn. Is daar behoefte aan? De heer Stuivenberg."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik ben begonnen met de vraag of de SP fractie ervan uit mag gaan dat het een gelijk speelveld is. Dat alle fracties, ook zij die niet hebben deelgenomen aan de commissie, gelijke informatie hebben. Klopt dit?"

De voorzitter: "Nog andere fracties in de tweede termijn? Dat is niet het geval. De voorzitter van de commissie."

De heer Rijsberman: "Ja, ik kan bevestigen dat, dat klopt. We hebben binnen de commissie vertrouwelijkheid afgesproken. We hebben ook met elkaar afgesproken dat er vanuit de commissie niet gecommuniceerd zou worden naar andere leden van de fracties. De eigen fracties van de commissieleden hebben, als zij zich gehouden hebben aan de geheimhouding, er niet meer met hun fracties over gecommuniceerd dan met andere fracties die er niet inzaten."

De voorzitter: "Dank u wel. Dan zijn daarmee de twee termijnen afgerond. Dan gaan wij over tot stemming. Zijn er fracties die een stemverklaring willen afleggen? Dat is niet het geval. Mag ik dan bij handopsteken zien wie instemt met dit besluitpunten zoals die voorgelegd zijn? Stemming.

Voor stemmen: allen

Dat is unaniem. Daarmee hebben wij met elkaar besloten dat het rapport is vastgesteld. We hebben besloten dat de onderzoekscommissie decharge is verleend van de haar opgedragen werkzaamheden. Wij hebben de commissie ook decharge verleend van de bijgaande financiële verantwoording. Ik verzoek de commissie ervoor zorg te dragen dat het volledige archief van dit onderzoek bij de griffie op de juiste wijze wordt ondergebracht. Daar waar het vertrouwelijke stukken betreft in vertrouwen en voor het overige in een openbaar archief. Ik neem aan dat, dat verder wel opgepakt wordt. De commissieleden hebben met deze decharge ook weer hun normale Provinciale Staten status ingenomen en kunnen normaal meedoen aan het debat. Zij zijn niet bezwaard met het commissielidmaatschap. Mijnheer Simonse dat zeg ik speciaal ook nog voor u. U kunt naar uw plek teruggaan mijnheer Rijsberman. Dan gaan wij over naar het tweede deel van onze agenda. "

De heer Jansen: "Voorzitter een punt van orde. De PVV wil graag een schorsing van ongeveer 10 minuten aanvragen."

De voorzitter: "De PVV wil een schorsing van 10 minuten. Het gebruik is dat wij schorsingsverzoeken in principe honoreren. Gaat u daarmee akkoord? Ik zie niemand bezwaar maken. Het is nu 20.20 uur. Ik stel voor dat wij om 20.30 uur, laten wij allemaal ons best doen want we hebben waarschijnlijk nog een lange avond voor ons, verder vergaderen. Exact om 20.30 uur heropen ik de vergadering."

Schorsing

De gedeputeerden hebben hun plaatsen ingenomen.

De voorzitter: "Ik heropen de vergadering. Wij staan op het punt in de agenda van het tweede deel van agendapunt 4. De fractie van de PVV had om een schorsing gevraagd en het is goed gebruik hier in huis dat wie om een schorsing vraagt, het eerste het woord krijgt. Ik stel voor dat de heer Jansen dat doet en dat wij daarna overgaan tot de reguliere behandeling zoals bij het vaststellen van de agenda is vastgesteld. De heer Jansen. Ga uw gang."

De heer Jansen: "Dank u wel, voorzitter. De vragen van de SP van voor de onderbreking hadden een vraag bij de PVV opgeroepen. Tijdens de onderbreking hebben wij daar een antwoord op gekregen. Dus wat ons betreft kunnen wij verder met de behandeling volgens de agenda."

De voorzitter: "Prima. Dank u wel. Dat lijkt mij een goede methodiek. Die moeten wij vaker toepassen. Goed. Dan verzoek ik gedeputeerde Witteman achter de kathedraal plaats te nemen. Excuus, de heer Stuivenberg wil nog even reageren."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter, ik wil toch even reageren op hetgeen de PVV naar voren brengt. Wij hebben als SP fractie niet voor niets gevraagd aan de voorzitter van de onderzoekscommissie of er een gelijk speelveld was. We hebben niet deelgenomen aan de commissie. Wij vertrouwen de commissie. Maar wij lopen ook wel eens langs de kopieermachine. Dan zien wij vragen die gesteld worden door de VVD fractie, die doorgeleid

worden naar het onderzoeksbureau, teruggekoppeld worden naar de VVD fractie, waar wij onkundig van zijn. Als het informatie is die de leden van de commissie betreft, dan kunnen wij daar niets tegen hebben. Zij hebben namelijk geheimhoudingsplicht. Maar wanneer het de VVD fractie is die nadere vragen stelt, dan gaan bij ons de haren omhoog staan en denken wij: hé, fijn dat er een kopieermachine is."

De voorzitter: "Wij hebben dit agendapunt afgehandeld. De besluitvorming is geweest. Ik zie uw opmerking als een verklaring. Ik ga niet het debat hierover openen. De besluitvorming is achter de rug. Het heeft dus ook geen zin meer. U kunt er na de vergadering ruimschoots met elkaar van gedachten over wisselen. Het agendapunt is echt gesloten. Ik verzoek de heer Rijsberman er ook niet op in te gaan. Want dat roept ook weer reacties op. We zijn nu echt toe aan de volgende fase in het debat."

De heer De Reus: "Voorzitter, toch bij interruptie. De VVD fractie wordt aangesproken, publiekelijk. Ik heb behoefte om daar op te reageren. Dat kunt u mij niet ontzeggen."

De voorzitter: "Maar daarmee wordt het, wat mij betreft, een ordevoorstel. Want als u reageert, dan zullen anderen zich ook geroepen voelen om te reageren."

De heer De Reus: "Volgens mij heeft de heer Stuivenberg alleen de VVD fractie aangesproken, bij monde van het kopieerapparaat."

De voorzitter: "Nee, maar ik ken u met zijn allen langer dan vandaag. Ik ontzeg u dat ook niet maar op het moment dat u over dit soort zaken inhoudelijke opmerkingen gaat maken, zijn de anderen evengoed gerechtigd om daarop te reageren. Dan maken wij er een debat van. Dat is het effect."

De heer Pels: "Voorzitter, ik zou toch wel willen dat dit punt even opgehelderd wordt. Al was het maar gewoon voor de zuiverheid van het debat. Het kan, wat mij betreft, ook heel kort. Misschien kan de commissie daar even op reageren."

De voorzitter: "Ik ga een poging wagen, maar u moet het de voorzitter niet kwalijk nemen als we dan in een debat verzeild raken waarvan u achteraf zegt: had u dat niet in de hand kunnen houden? Ik ga dan toch eerst naar de voorzitter want hem werd een verwijt gemaakt. Dan kan de VVD daarna erop reageren. De voorzitter, de heer Rijsberman."

De heer Rijsberman: "Ja, dank u voorzitter. Ik hecht eraan hierop te reageren. Er zijn vanuit verschillende fracties in de voorbereiding van de panoramaronde, vorige week, vragen al van tevoren aan mij doorgegeven. De antwoorden daarop heb ik besproken met het adviesbureau zodat ik in de panoramaronde goed beslagen ten ijs de goede antwoorden kon geven en niet op zoek hoefde naar informatie. Dat leek ons een zorgvuldige werkwijze. Die voorbereiding, die ik samen met het adviesbureau heb gedaan, heb ik in vertrouwen gedeeld met leden van mijn commissie. Dus als u ze gevonden heeft, mijnheer Stuivenberg, bij een kopieerapparaat dan betekent dat - ik wil die suggestie helemaal niet wekken maar als u ze op die manier gevonden heeft, betekent dat, dat iemand uit de commissie de vragen die wij binnen de commissie hebben gedeeld, bij het kopieerapparaat heeft laten liggen. Ik vind het eerlijk gezegd een suggestie die ik verre van mij werp."

De voorzitter: "De heer De Reus."

De heer De Reus: "Ik sluit mij volkomen aan bij het antwoord van de heer Rijsberman. Als wij vragen stellen aan de commissie en de commissievoorzitter heeft dat met het bureau afgehandeld, die krijgt de antwoorden van het bureau terug. Dan is het dat. De VVD fractie heeft geen antwoorden, geen schriftelijke antwoorden, gehad. De integriteit van de VVD fractie en met name mijn eigen lid, want daar doelt de heer Stuivenberg misschien op, staat niet ter discussie wat betreft de VVD fractie. Een stuk op een kopieermachine waar vragen van de VVD fractie op gesteld zijn, met antwoorden van een bepaald bureau, betekent niet dat de VVD

fractie dat op een kopieermachine zou hebben kunnen laten liggen. Dat had iedereen kunnen zijn uit de commissie dan wel het bureau."

De voorzitter: "Ik stel voor dat hiermee de verschillende standpunten voldoende zijn uitgewisseld. De heer Stuivenberg krijgt nog de kans om te reageren. Maar ik doe een poging om daarmee het debat af te sluiten. Mijnheer Stuivenberg."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter, ik wil het niet op de spits drijven, maar wanneer ik de voorzitter van de onderzoekscommissie hoor zeggen dat fracties nadat op 18 september de onderzoekscommissie het rapport in finale heeft aanvaard en vastgesteld, op 21 september dit onder embargo naar de fracties is gegaan zonder enige vorm van: er zijn mogelijkheden om bij de voorzitter van de onderzoekscommissie vragen in te dienen vooruitlopend op een eventuele panoramaronde die op 26 september heeft plaatsgevonden. En ik vind een stuk van 24 september. Dan bevreemdt mij dat toch zeer. Dank u wel."

De voorzitter: "Misschien mag ik als voorzitter toch een poging doen. Vanuit de pretentie dat ik het objectief kan doen. Ik zou het in ieder geval als voorzitter een normale gang van zaken vinden als fracties de voorzitter van de onderzoekscommissie informeren over vragen die ze mogelijk gaan stellen zodat hij zich kan voorbereiden. Dat is wat hier aan de orde is. De voorzitter heeft dan niet de plicht om vragen die fracties hem schriftelijk al aankondigen, van tevoren te verspreiden onder andere fracties. Iedere fractie is autonoom verantwoordelijk om zijn eigen vragen te stellen. Ik zeg vanuit mijn rol als voorzitter van PS, daarin steun ik de heer Rijsberman, dat het geen ongebruikelijke gang van zaken is. Het heeft ook iets met omgangsvormen te maken, als een fractie van tevoren informeert welke vragen zij denkt te gaan stellen. Want dat heb ik begrepen uit de woorden van de heer De Reus. Daar heeft geen strategie, politiek, of informatie voorsprong achter gezeten. De vragen zijn ook niet van tevoren beantwoord. Het was een aankondiging: wij gaan in de panoramaronde mogelijk die vragen stellen. Dat vind ik geen abnormale gang van zaken, zeg ik in alle eerlijkheid. Ik stel toch echt voor dat wij nu het debat sluiten. Debat is misschien wat overdreven maar dit deel en dat wij nu overgaan naar het tweede deel van de agenda. Dat gaat nog niet helemaal lukken. De heer Jansen."

De heer Jansen: "Voorzitter, de constatering die u aan het einde maakt, is onjuist."

De voorzitter: "U hebt het volste recht om daarover met mij van mening te verschillen, maar ik ga er geen debat over voeren."

De heer Jansen: "Maar er is een tweede punt. Alle partijen die niet in de onderzoekscommissie vertegenwoordigd waren, hebben dus ook die informatie niet ontvangen en kunnen daar ook geen oordeel over vellen, voorzitter."

De voorzitter: "Informatie over de vragen van andere fracties. Nogmaals, ik ga daar geen debat met u over aan. Ik zie het als een constatering. Dan verschillen wij daarover van mening. Het zij zo. Ik geef nu het woord aan gedeputeerde Witteman."

Gedeputeerde Witteman: "Voorzitter, dank u wel. Geachte voorzitter, graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om namens het college van Gedeputeerde Staten een verklaring af te leggen als reactie op de rapportage van de onderzoekscommissie. Voorzitter, het project Oostvaarderswold was in alle opzichten een bijzonder project. Een project dat qua omvang zeker past in de bestuurlijke traditie van grote projecten, risicovolle projecten, die onze provincie rijk was. Een zekere traditie die in zekere zin vorige eeuw begon toen Cornelis Lely zijn plannen tot inpoldering van de Zuiderzee, ondanks veel maatschappelijke weerstand, in de Zuiderzeewet wist te vertalen. Er zullen na de drooglegging van dit gebied niet zoveel projecten zijn geweest die zoveel politiek bestuurlijke aandacht hebben gekregen als het project Oostvaarderswold. Binnen maar liefst drie colleges van Gedeputeerde Staten hebben verschillende bestuurders zich met dit dossier bezighouden. Van de kant van het Rijk waren er zelfs vier kabinetten, van verschillende politieke kleur, intensief betrokken bij dit project. Lange tijd was het kabinet onze enthousiaste supporter. Lange tijd kreeg dit enthousiasme

navolging binnen Provinciale Staten. Lange tijd was er een flinke meerderheid in Provinciale Staten die het college aanspoorde voortvarend te werken aan de realisatie van die verbindingzone tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold. Maar voorzitter, de tijden veranderen en nadat de gezamenlijke overheden in dit land zich decennialang hebben ingezet op behoud en beheer van natuur, met bijvoorbeeld die prachtige projecten als de ecologische hoofdstructuur, brak het nieuwe kabinet, dat in september 2010 aantrad, met deze plannen. De boodschap veranderde. Het moet anders en het moet anders met minder geld. Dat leidde in Nederland tot een bezuiniging van 70% op het nationale natuurbudget. Een bezuiniging die misschien door de meest vermogende provincies in dit land nog wel te compenseren valt, maar voor Flevoland direct desastreuze gevolgen gehad. De bezuinigingen in deze omvang waren door niemand voorzien. In de meest extreme variant hielden wij hier alleen rekening, samen met onze partners Flevolandlandschap en Staatsbosbeheer, met een scenario waarin de bezuinigingen een fasering van het project Oostvaarderswold noodzakelijk zouden maken. Door het regeerakkoord en de daaropvolgende vernietiging van het Inpassingsplan door de Raad van State, veranderde het project van wat het eerst was: een unieke kans voor economie en ecologie in Flevoland, in een enorm bestuurlijk risico en een zware rekening voor de inwoners van onze provincie. De voortvarendheid waarmee wij de uitvoering van dit project, op verzoek van het Rijk, ooit ter hand namen, keerde zich nu tegen ons. Nadat het project op een zo ingrijpende manier in een ander perspectief kwam te staan, was het ook in de ogen van het college volstrekt logisch dat Provinciale Staten in mei van dit jaar besloten hebben om de procesgang rondom het project aan een onderzoek te onderwerpen. De uitkomst van dit onderzoek ligt vanavond voor ter bespreking. Het is aan Provinciale Staten om straks een politieke duiding te geven aan de uiterst zware conclusies die de onderzoekscommissie heeft getrokken. Als college hebben wij ons natuurlijk ook gebogen over de uitkomsten van dit rapport. Laat ik beginnen om namens het college de onderzoekscommissie te complimenteren met het feit dat zij erin geslaagd zijn om deze rapportage, conform de planning en binnen het beschikbare budget, te presenteren. Gezien de enorme omvang, de complexiteit en de enorme geschiedenis van het project is dat, op zich, een prestatie van formaat. Het is duidelijk dat de commissie daarvoor belangrijke afwegingen heeft moeten maken. Vragen als: hoeveel mensen en wie benader je voor een interview en hoe bepaal je met zoveel meters archief wat wel en wat niet relevant is. Wanneer ga je informatie nader onderzoeken en wanneer heb je voldoende zekerheid om desnoods harde conclusies te kunnen trekken. Kortom, ingewikkelde keuzes en die keuzes is de commissie niet uit de weg gegaan. Als college kregen wij het eindrapport van de onderzoekscommissie op hetzelfde moment als de leden van deze Staten. Op 21 september. Aangezien de procedure niet voorzag in een bestuurlijke wederhoor vooraf, zoals dat bijvoorbeeld heel gebruikelijk is bij onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer, is vandaag het eerste moment dat wij in de gelegenheid worden gesteld om voor Provinciale Staten verantwoording af te leggen. We hebben uiteraard met heel veel belangstelling kennisgenomen van de inhoud van het rapport. Alle collegeleden zijn, of waren immers, op een of andere manier bij dit project betrokken. Door die bestuurlijke en zelfs persoonlijke betrokkenheid roept het lezen van dit rapport voor ons allerlei herinneringen op over onze eigen rol in dat proces. Op grond van al die herinneringen zouden wij het werk van de onderzoekscommissie op veel punten kunnen voorzien van interessante aanvullingen. En op een aantal onderdelen zouden wij ook tot wijzigingsvoorstellen komen die misschien een ander licht werpen op de door de onderzoekscommissie voorgestelde conclusies. Als college hebben wij natuurlijk zeer uitgebreid en diepgaand met elkaar gesproken over de manier waarop wij, dat wetende, tot een reactie zouden komen op dit rapport. Bij de uiteindelijke afweging die we daar hebben gemaakt, speelde een aantal zaken een belangrijke rol. Ik zal ze noemen. In de eerste plaats was dat het feit dat de commissie niet anders kon dan de feiten beoordelen met de kennis die we nu hebben over het project. Het college is van mening dat wij hier vanavond helemaal niet hadden gestaan als het kabinet toen niet was gekomen tot die abrupte beleidswijziging met betrekking tot de realisatie van de Nationale Ecologische Hoofdstructuur. Met deze wetenschap van nu is er natuurlijk veel aan te merken op de besluitvorming van zowel Gedeputeerde Staten als van Provinciale Staten in die jaren voorafgaand aan dat regeerakkoord van september 2010. Op de tweede plaats realiseren wij ons dat de rapportage is opgesteld door een onderzoekscommissie die breed uit Provinciale Staten is samengesteld. De commissie is unaniem tot een aantal conclusies gekomen en alhoewel de leden van de commissie geen meerderheid vormen binnen Provinciale Staten, mag toch worden verwacht dat Provinciale Staten de

rapportage daardoor zeer zwaar zullen wegen bij de duiding van de conclusies. Dat plaatst het college in een lastige positie. Als wij een uitgebreide inhoudelijke reactie zouden willen geven op dat rapport. Wie zijn wij als college om uw Staten daarop te corrigeren. Voorzitter, in de derde plaats heeft de commissie ervoor gekozen om, in tegenstelling tot wat er over dit onderwerp naar onze mening in uw vordering is opgenomen, het rapport in de openbaarheid te presenteren voordat wij de gelegenheid hadden een bestuurlijk weerwoord te geven. Diverse partijen hebben inmiddels naar aanleiding van het rapport al hun conclusies getrokken. Zowel regionale als landelijke pers schreven over het onderwerp. Ook individuele Statenleden spraken zich in openbaarheid al uit over de door hen gewenste consequenties, voordat het college zelfs maar een reactie kon geven. Via de sociale media zijn inmiddels al vele conclusies getrokken. De zogenaamde onafhankelijke deskundigen hadden in de media de wederhoor door het college helemaal niet nodig om tot een oordeel te komen. Dit alles heeft, naar onze mening, de beeldvorming over de handelswijze van de provincie in dit dossier zodanig geschaad, dat er naar onze mening, weinig ruimte meer is voor een uitgebreide discussie over de inhoud. Het college is van mening dat het nu vooral van belang is dat er rust komt op het dossier van de natuurontwikkeling in Flevoland. Onze provincie staat voor een forse opgave die vraagt om daadkrachtig bestuur, dat de uitkomsten voor de toekomst met gezag kan aanpakken. Dat bestuur moet daarbij kunnen rekenen op de steun van de meerderheid van uw Staten. Om discussies zoals die nu zijn ontstaan achter zich te laten. Het college heeft in de huidige situatie geen positie meer om een open gesprek te voeren met de Staten over dit onderwerp. Dat is de reden dat wij als college hebben besloten dat er politieke consequenties verbonden moeten worden aan de door de onderzoekscommissie gepresenteerde rapportage. Daarbij hecht het college eraan om te constateren dat bij de besluitvorming in het dossier Oostvaarderswold binnen het college van Gedeputeerde Staten altijd sprake was van collegiale besluitvorming. Het onderzoek heeft niet aangetoond dat er ooit sprake is geweest van individueel handelen van afzonderlijke bestuurders noch dat afzonderlijke bestuurders ooit vitale informatie over het project buiten het college hebben gehouden. Dat alles maakt dat het college van mening is dat er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid. En op grond van dat gegeven kan ik u meedelen dat de vier gedeputeerde van VVD, PvdA, CDA en ChristenUnie hebben besloten om met onmiddellijke ingang hun ontslag te nemen. Indien Provinciale Staten dat wensen, zijn wij bereid de lopende zaken af te handelen tot het moment waarop uw Staten een nieuw college hebben geïnstalleerd. Voorzitter, ik dank u voor de aandacht."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer De Reus."

De heer De Reus: "Voorzitter, ik verzoek om een schorsing van, pak hem beet, 15 minuten."

De voorzitter: "Dat lijkt mij een beetje in de rede liggen. Ik stel voor, het is nu 20.45 uur, dat wij proberen om de vergadering om 21.00 uur voort te zetten. Gaat u daarmee akkoord? Is 21.00 uur voldoende? Om 21.00 uur wordt de vergadering voortgezet."

Schorsing

De gedeputeerden vertrekken.

De voorzitter: "Ik heropen de vergadering. De fractie van de VVD had om de schorsing gevraagd dus die krijgt als eerste het woord. De heer De Reus."

De heer De Reus: "Voorzitter, wij komen straks nog te spreken over de politieke duiding van het rapport maar dat is wel een stuk mosterd na de maaltijd want het college van GS heeft haar ontslag aangeboden. Dat heeft mij gepuzzeld. Het betekent iets voor de bestuurbaarheid van de provincie. Vandaar dat ik een motie heb gemaakt. Hij is breed ondersteund door een ruime meerderheid. De motie verzoekt de commissaris en de demissionaire gedeputeerden door te gaan als college om al datgene te doen wat noodzakelijk is in het belang van de provincie Flevoland en na te laten wat daarmee in strijd kan zijn en het dagelijks bestuur te continueren tot een nieuw college is aangetreden. Op die manier hebben wij geen enkel misverstand en geen enkel juridisch probleem, want wij hebben gewoon een college van Gedeputeerde Staten."

Ook al zijn de vier gedeputeerden demissionair. Dat is de strekking van mijn motie. Om te zorgen dat Flevoland een bestuur houdt."

De voorzitter: "Wilt u de motie even voorlezen dan heeft u hem daarmee ingediend en dan kunt u hem bij mij inleveren."

De heer De Reus: "Dank u wel, voorzitter. Provinciale Staten van Flevoland in vergadering bijeen op 3 oktober 2012. Constateerend dat: de gedeputeerden mevrouw A.E. Blik- de Jong, de heer M.J.D. Witteman, de heer J.N.J. Appelman, de heer J. Ladders bij brieven van 3 oktober 2012 - ik neem ten minste aan dat u die inmiddels in uw bezit hebt - aan Provinciale Staten van Flevoland hun ontslag hebben ingediend als gedeputeerden van de provincie Flevoland. Overwegende dat: Provinciale Staten er met instemming van hebben kennisgenomen dat de gedeputeerden in het belang van het bestuur van de provincie Flevoland bereid zijn te blijven fungeren als gedeputeerden zolang niet in hun opvolging is voorzien. Dragen de Commissaris en de demissionaire gedeputeerden op als college: al datgene te doen wat noodzakelijk is in het belang van de provincie Flevoland en na te laten wat daarmee in strijd kan zijn en het dagelijks bestuur te continueren tot een nieuw college is aangetreden. En gaat over tot de orde van de dag. Hij is ruim voldoende ondertekend."

De voorzitter: "Dank u wel. Ik neem onmiddellijk aan dat die laatste verklaring ook klopt. Daarmee is het onderdeel geworden van de beraadslagingen. Ik stel voor, conform de afgesproken procedure, nu te beginnen aan de eerste termijn. De heer Stuivenberg van de SP. Ga uw gang."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter, met alle begrip voor de ontstane situatie komt het ons als SP fractie toch heel vreemd over. De verklaring van het voormalige college. Nadat er in het seniorenconvent overleg geweest is en er procedureafspraken zijn gemaakt, heeft de SP fractie schriftelijk aan de griffie verzocht om te bewerkstelligen dat voor vandaag 12.00 uur dan wel 16.00 uur, het college alsnog met een schriftelijke verklaring zou komen. Het college heeft ervoor gekozen om hier een verklaring af te leggen, de slachtofferrol in te vullen en het probleem bij deze Staten neer te leggen. Dit vind ik toch een hele kwalijke zaak, namens mijn fractie. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. Nog andere fracties die het woord wensen? De heer Jansen van de PVV. Ga uw gang."

De heer Jansen: "Voorzitter, dank u wel. Allereerst is het, gezien de conclusies in het rapport, de enige juiste beslissing die het college had kunnen nemen. De manier waarop vinden wij echter betreurenswaardig. De volksvertegenwoordiging is de kans ontnomen haar mening en visie te geven op het rapport en het handelen van het college. Uiteindelijk is de provincie Flevoland de grote verliezer hierin. Wilt u ook dat ik reageer op de motie van de VVD voorzitter?"

De voorzitter: "Ik laat het geheel aan u over, maar het is wel onderdeel van de behandeling van deze termijn."

De heer Jansen: "Wat betreft de fractie van de PVV willen wij van tevoren een lijst met controversiële onderwerpen zien, voor wij kunnen instemmen met deze motie. Wij roepen de VVD fractie dus op om met een voorstel te komen waar deze opmerking in is verwerkt dan wel met een lijst van controversiële onderwerpen te komen die wij mogelijk nu, als Staten, met zijn allen vast kunnen stellen, voorzitter."

De voorzitter: "We gaan verder met de SGP, de heer Simonse."

De heer Simonse: "Voorzitter, ik heb een vraag. Ik begrijp dat wij met de eerste termijn bezig zijn. Ik had gedacht en ik denk ook dat het rapport het verdient om toch een reactie te geven naar aanleiding van het rapport. Ook al is de politieke situatie nu anders geworden. Er zitten leerpunten in die wij, als Staten, ook ter harte moeten nemen. Wij geven de demissionaire GS

ook zaken mee die zij kunnen meenemen in hun beraadslagingen. Ik denk dat wij het rapport te kort doen als wij ons er nu van afmaken met een korte reactie en dan naar huis gaan."

De voorzitter: "Het is geheel de eigen verantwoordelijkheid van elke fractie op welke wijze zij in deze situatie meent te moeten reageren."

De heer Simonse: "Als u het mij dan toestaat, ga ik toch mijn reactie op het onderzoeksrapport doen."

De voorzitter: "In die termijn zitten wij. Dus het is echt de verantwoordelijkheid van elke fractie welke inbreng zij in deze termijn wil leveren."

De heer Simonse: "Voorzitter, dan zal mijn reactie iets langer zijn dan die van de voorgaande fracties. Voorzitter, na de uitspraak van de Raad van State op 7 maart en die van de bestuursrechter op 22 maart, kwam er voor de SGP een logisch moment om achterom te kijken hoe het zover heeft kunnen komen. Wij herinneren ons de eerstvolgende vergadering goed. Aangekomen in het provinciehuis met het idee dat de neuzen van ambtenaren en bestuurders nu eens de andere kant op stonden, werden wij al gauw ontnuchterd. Ja, het provinciaal Inpassingsplan is wel vernietigd maar daarom kunnen wij wel gewoon doorgaan! U zult zien straks oordeelt de bestuursrechter dat de ILG beschikking 2010 rechtmatig is en dan gaat de trein gewoon door. Voorzitter, deze houding en deze hoop zonder reflectie typeert de houding van GS inzake het Oostvaarderswold de afgelopen zes jaar. Het eindrapport van de onderzoekscommissie procesgang Oostvaarderswold legt deze houding goed bloot. Dat wat een ambitie was om snel te verwerven, werd een strategie om voldongen feiten te creëren. Dat hebben wij, als SGP, in de afgelopen jaren goed gevoeld. Maar zoals het rapport concludeert, zijn wij er nooit bewust van in kennis gesteld. Haast maken; dat was het credo. En wij spoorden GS ook nog eens aan omdat wij duidelijkheid wilden hebben voor de agrariërs in het betreffende grondgebied. Maar dat er steeds meer seinen op oranje kwamen te staan, werd niet met Provinciale Staten gedeeld. De vraag: bent u als Staten bereid om de volgende risico's te lopen, werd nooit gesteld. Op 9 april 2009 blijken er al grote zorgen te zijn in de stuurgroep over de dekkingsgraad. Wanneer op 18 maart 2010 de definitieve risicoanalyse uitkomt, komt deze informatie niet op tijd bij PS terecht. Pas na het besluit over de voorfinanciering in augustus dragen PS in beperkte mate kennis van de risico's. In oktober is de voortgangsrapportage een hamerstuk. Dan hebben PS impliciet ingestemd met de wijze waarop de kostenrisico's zijn geraamd. Voorzitter, dit waren zaken die actief met de Staten gedeeld hadden moeten worden. Als SGP hebben we gepoogd, ook in dit proces, ons constructief op te stellen. Op basis van vertrouwen in GS. In vertrouwen dat uw informatie ook de onze was. Daarin zijn wij beschaamd. Wij hadden als Staten dus kritischer moeten zijn. Zeker. Ook de SGP heeft gevraagd naar de risico's. Bijvoorbeeld bij de voorfinanciering van € 20.700.000. Maar wij hadden moeten doorvragen. Over de dekking en over de hardheid van de toezeggingen. De Rekenkamer heeft in het rapport 'grip op grote projecten', Provinciale Staten die spiegel voorgehouden. Voorzitter, het is een harde leerles. Maar de SGP zal conclusie 5 van het rapport serieus nemen. Toch kan de wisselwerking GS, PS alleen maar goed werken als er wederzijds vertrouwen heerst. Dat vertrouwen is weg. Voorzitter, er is nog veel meer te zeggen over het rapport. De SGP is zich dat, mede door deelname aan de onderzoekscommissie, goed bewust. Toch willen wij ons beperken tot hetgeen dat het zwaarste weegt. Dan wordt het moeilijk. Dan moet je in een eindoordeel de zaken gaan wegen. Wat daarbij voor onze fractie extra gewicht in de schaal legt, is het perspectief om het dossier Oostvaarderswold bij dezelfde mensen in dit huis te laten liggen. Laten wij daar in ieder geval duidelijk over zijn. Daar heeft de SGP maar weinig vertrouwen in. Er is geen enkele aanleiding om te veronderstellen dat er met een andere blik naar natuurambities gekeken gaat worden in deze provincie. Het is nog steeds onze verzuchting: wanneer komt er een nuchtere kijk op het dossier natuur en het dossier Oostvaarderswold? De stap die het college gezet heeft, roept respect op. Een pijnlijke maar moedige stap. Wij wensen de collegepartijen wijsheid toe om tot een nieuwe stabiele situatie te komen."

De voorzitter: "Dank u wel. Mevrouw Luyer van het CDA."

Mevrouw Luyer: "Voorzitter, dank u wel. Wat wij nu meemaken is uniek in de geschiedenis van Flevoland. Niet eerder is een college afgetreden. Dit aftreden heeft toch direct relatie met de conclusies die verwoord staan in het rapport procesgang Oostvaarderswold, zoals we net hebben begrepen. Het CDA is van mening dat dit een passend antwoord is op dit rapport. Dit rapport is verschenen omdat de Staten in maart dit jaar, na de vernietigende uitspraken van de Raad van State en de bestuursrechter, een motie hebben aangenomen waarin opgeroepen werd tot het instellen van een commissie die een onderzoek zou starten naar de procesgang Oostvaarderswold. Het CDA en de ChristenUnie waren de initiatiefnemers. Tenslotte was het de CDA fractie die naast ChristenUnie en SGP en ik moet daar SP aan toevoegen mijnheer Stuivenberg, kritische vragen heeft gesteld met betrekking tot de risico's en verantwoording. We hebben dat steeds gedaan. Het CDA onderschrijft de conclusies die in dit rapport zijn opgenomen. Wij noteren dat het de kracht van Flevoland is dat wij kunnen pionieren en ontwikkelen maar dat het bestuurlijk vermogen om in een tijdsbestek van veranderende economische en politieke context adequaat hierop te antwoorden, ontbrak. Onvoldoende draagvlak gecreëerd. Te veel laten leiden door ambitie. Te weinig informatie verstrekt. Te veel financiële risico's genomen. En er zijn vergaande stappen gezet in de aankoop van particuliere grond. De kritische reflectie op het functioneren van PS, moeten wij ter harte nemen. Tijdens deze Statenperiode zijn de Staten al veel kritischer dan in alle eerdere Stageperiodes. Maar er is nog een wereld te winnen als we deze inzet kunnen vertalen naar goede werkvormen. Daarnaast is het vooral een kwestie van cultuur. Belangrijke rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer, moeten volop de aandacht krijgen van Provinciale Staten. Risicoanalyses horen standaard onderdeel te zijn van besluitvorming. Kritische vragen stellen betekent niet dat er geen vertrouwen is maar dat er inzet wordt gepleegd om kwalitatief zo goed mogelijke besluiten te nemen. Als ik het mag zeggen. Wij steunen daarom de voorgenomen motie van D66. De motie: handvest actieve informatieplicht. Die sluit namelijk heel goed aan op een van de conclusies. De laatste geloof ik. Conclusie 6. Voorzitter, onze provincie wordt volwassen en opgroeien doe je door te vallen en weer op te staan en vooral daarvan te leren. Daarom biedt dit rapport ook vele handvaten om er als bestuur versterkt uit te komen. Wij kunnen er beter van worden. Kritischer, evenwichtiger en flexibeler. Niet alleen goed voor het bestuur, immers een sterk bestuur levert ook meer vrienden op in bestuurlijk Nederland en daarbuiten, maar vooral goed voor burgers en bedrijven in Flevoland. Omdat er op dit moment geen bestuur is en wij dat als CDA fractie onverantwoord vinden, steunen wij de motie van de VVD om het afgetreden bestuur te vragen demissionair aan te blijven. Wij hebben inmiddels als mede indiener deze motie ook ondertekend. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. Omdat er over een motie is gesproken die wij nog niet kennen, stel ik voor dat D66 nu het woord neemt. De heer Rijsberman."

De heer Rijsberman: "Dank u wel, voorzitter. De D66 fractie wil beginnen met de waardering uit te spreken voor de manier waarop het college omgaat met de ontstane situatie. De politieke consequenties die het college aan het onderzoeksrapport verbindt, zijn naar ons inzicht, op zijn plaats. De conclusies van de onderzoekscommissie liegen er immers niet om. Er is al veel over gezegd. Ook Provinciale Staten zelf blijven niet buiten schot. PS is onvoldoende kritisch geweest en heeft zich te gemakkelijk laten overtuigen. Hoewel een belangrijk deel van het beschreven proces zich in een vorige Statenperiode afspeelde, is het te gemakkelijk om hier vooral de 'oude Staten' op aan te kijken. Ik heb zelf nog afgelopen voorjaar in een opinieronde gevraagd hoe het zat met de risico's en hoe het kan dat de Staten in 2010 hebben ingestemd met € 20.000.000 voorfinanciering tegen een risico van € 5.200.000 en dat de stopkosten, anderhalf jaar later, € 140.000.000 bedragen. Ik kreeg toen een antwoord met als strekking dat, dat al lang in de risicomatrix had gestaan en dat, dat door de Staten was goedgekeurd. Wij hadden toen moeten doorvragen naar een overzicht van op welk moment welke risico's waren gecommuniceerd met de Staten en op welk moment PS ermee had ingestemd die risico's aan te gaan. Dat is jammer. Want die risico's blijken nooit in samenhang aan de Staten te zijn voorgelegd. In september 2011 zijn wij, als nieuwe Statenleden, vertrouwelijk geïnformeerd over de juridische lijn die GS koos op advies van AKD. Daar is ons voorgehouden dat de claim die Flevoland had bij het Rijk, juridisch hard was. Vol vertrouwen keek GS uit naar de rechtszaak die aanstaande was. In die sessie is ons het 66 bladzijden dikke advies van AKD voorgelegd. Het werd uitgereikt bij binnenkomst, wij konden het doorlezen terwijl professor Van Ravels van AKD

een presentatie hield en moesten het daarna weer inleveren. Absoluut onvoldoende om de inhoud tot ons te nemen, maar we hebben er allemaal genoeg mee genomen. Wat bleef hangen was het vertrouwen in de rechtszaal en de hardheid van onze claim. Beide bleken ten onrechte. GS hebben de wettelijke taak PS actief te informeren. En wel zo dat PS haar werk goed kan doen. Een meegaand PS, goed van vertrouwen ontslaat Gedeputeerde Staten op geen enkele manier van deze wettelijke taak. De laatste conclusie uit het rapport gaat in op de onduidelijkheid rond de informatievoorziening aan de Staten. Wij hebben een motie voorbereid, het CDA noemde hem al, die het presidium opdraagt zo'n handvest, als in de conclusie wordt genoemd, op te stellen. Wij spreken hier de hoop uit dat zo'n handvest niet slechts een papieren stuk wordt maar mede bijdraagt aan de verbetering van de bestuurscultuur. Deze motie, ik heb hem hier, wordt mede ingediend door het CDA, 50+, PVV, SP, PvdD, GroenLinks, SGP. Hij kan daarmee, naar mijn idee, op brede steun rekenen. Zal ik hem voorlezen?"

De voorzitter: "Ja, graag."

De heer Rijsberman: "Provinciale Staten van Flevoland in vergadering bijeen, u kent de preambule. Constaterende dat: voor de uitvoering van de controlerende en volksvertegenwoordigende taken van Provinciale Staten een ongehinderde en volledige informatievoorziening essentieel is; de provinciewet aan Gedeputeerde Staten in artikel 167 en aan de Commissaris van de Koningin in artikel 179 een actieve informatieplicht oplegt; de onderzoekscommissie procesgang Oostvaarderswold concludeert dat er geen generieke afspraken bestaan voor het informeren van onze Provinciale Staten (zoals een handvest actieve informatieplicht); de onderzoekscommissie verder concludeert dat dit mede onduidelijkheid veroorzaakt over de vereisten die worden gesteld aan de te verstrekken informatie, wat het besluitvormingsproces niet ten goede komt. Grote projecten en onvoorzien omstandigheden het noodzakelijk kunnen maken buiten generieke of projectspecifieke afspraken om, Provinciale Staten te informeren over (strategische) keuzes, samenhangende risico's en consequenties; in den lande, zowel bij gemeenten als provincies, voorbeelden van en ervaringen met dergelijke handvesten in ruime mate beschikbaar zijn. Overwegende dat: het presidium onder meer tot taak heeft het bewaken van en adviseren over de voortgang van bestuurlijke procedures en het doen van voorstellen over de afhandeling of behandelwijze van de ingekomen stukken, discussie- en bespreekstukken. Draagt het presidium op: in nauw overleg met het college van GS te komen tot een handvest actieve informatieplicht voor het informeren van de Staten, waarbij de uitgangspunten zijn (1) Provinciale Staten volledig en actief te informeren en (2) slechts bij uitzondering en gemotiveerd gebruik te maken van de bevoegdheid informatie niet te verstrekken, zoals bedoeld in artikel 167 en 179 van de provinciewet. In het handvest zowel de openbare als de vertrouwelijke informatie en besluiten te betrekken. Het handvest te onderwerpen aan een onafhankelijke juridische toets en het resultaat van die toets aan te bieden aan Provinciale Staten bij de behandeling van het handvest. Het resulterende handvest ter vaststelling aan te bieden aan Provinciale Staten. En gaat over tot de orde van de dag."

De voorzitter: "Dank u wel."

De heer Rijsberman: "Kan ik hem nu aan u overhandigen of kan ik hem aan de bode geven?"

De voorzitter: "Als u hem aan de bode overhandigt, kan hij ermee naar de griffier, die vervolgens opdracht geeft voor vermenigvuldiging."

De heer Rijsberman: "Ik wil afsluiten met te zeggen dat wij ons aansluiten bij de motie zoals die is ingediend door de VVD over de demissionaire status van het college. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Miske, begrijp ik. Ik dacht dat ik u uw hand zag opsteken. Het is niet verplicht hoor."

De heer Miske: "U hoeft niet verder aan te dringen, voorzitter. De conclusies zijn soms stevig maar wat GroenLinks betreft had het college niet op hoeven stappen. Wij zijn eigenlijk ook wel verbaasd dat het college haar beleid niet heeft verdedigd. Gedeputeerde Witteman noemde het al in zijn reactie: het ministerie heeft geen medewerking verleend aan het onderzoek. Wij

interpreteren dat eigenlijk als een soort schuldbekentenis. Immers als je niets te verbergen hebt kun je gewoon meewerken aan een onderzoek. Het niet nakomen van financiële toezeggingen via een wettelijk verplicht op te stellen midterm-review, daarmee is de financiële bodem onder het project weggeslagen. Dat het Rijk haar eigen wetten niet na zou komen, was natuurlijk niet te voorzien. Daar hebben wij veel leergeld voor betaald. Als wij de feitencomplexen zien, zeker na 2010, dan kunnen wij concluderen dat er na 2010 geen nieuwe risico's zijn genomen en dat het nieuwe college ook geen nieuwe verplichting is aangegaan."

De voorzitter: "Wilt u iets meer in de microfoon spreken, u bent niet goed te verstaan."

De heer Miske: "Dat is goed. GS heeft zich vanaf het begin ingezet op het verkrijgen van een commitment en het zoeken van partners. Het leggen van verbindingen met tegenstanders is echter onvoldoende geslaagd. Dat kun je lezen in conclusie 1 van het rapport. Wij, als GroenLinks, zijn het helemaal eens met die conclusie. Want het is eigenlijk ongehoord dat het college een dergelijk groot project als het Oostvaarderswold doorzet terwijl er herhaaldelijk kritische geluiden zijn geweest. Zowel binnen Provinciale Staten als daarbuiten. Zoals bij de agrariërs. De onderzoekscommissie legt dat gelukkig haarfijn bloot. GroenLinks neemt aan dat alle Statenfracties van mening zijn dat wij hiervan moeten leren en dat wij dit in de toekomst te allen tijden moeten voorkomen. GroenLinks ziet overigens veel overeenkomsten met een ander project uit de investeringsagenda. Namelijk de uitbreiding van vliegveld Lelystad. Ook bij dit project zijn er herhaaldelijk kritische geluiden geweest. Zowel binnen Provinciale Staten als daarbuiten. Ook agrariërs. GroenLinks gaat er dan ook vanuit dat de provincie Flevoland onmiddellijk stopt met dit project. GS zijn voortvarend te werk gegaan, zoals gezegd, waarbij ingezet is op het verkrijgen van commitment en het vinden van partners. Daar hebben wij, als GroenLinks, ook heel veel waardering voor. Die ambitieuze werkwijze heeft er echter wel toe geleid dat er veel verplichtingen zijn aangegaan. Daarmee nam GS ook financiële risico's. Nou, dat is op zich geen probleem. Als je iets wilt bereiken moet je risico's nemen. Maar het is wel belangrijk dat je de risico's scherp in beeld hebt. Zodat je een goede afweging kunt maken. Uit het onderzoek blijkt echter duidelijk dat in 2009 en in 2010 die risico's onvoldoende in kaart zijn gebracht en gedeeld met de Staten. Dat nemen wij GS dan ook kwalijk. De gekozen strategie van 'point of no return', heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd. Maar met de kennis van toen was het een goed verdedigbare strategie. Ook in de lijn van de afspraken met Provinciale Staten. Voortgang zodat er snel duidelijkheid komt voor de agrariërs. Nadeel was echter dat het een soort alles of niets strategie is geworden. Was het goed afgelopen dan waren wij waarschijnlijk allemaal vol lof geweest. Nu is het niet goed afgelopen en is iedereen kritisch. Kennelijk waren GS zo overtuigd van hun gelijk, dat het erg lang heeft geduurd voordat er alternatieven werden ontwikkeld. Het alternatief in de vorm van een vitale coalitie met marktpartijen als het Wereldnatuurfonds, was goed bedacht en uniek voor Nederland. Helaas kwam dit alternatief te laat. Erg jammer want het heeft hiermee nooit de realisatiefase bereikt. De commissie concludeert dat GS de Staten te weinig voortvarend en te weinig volledig hebben geïnformeerd over de externe signalen en de bijbehorende risico's. De Staten hadden gewoon de risico's tijdig en in volle omvang gepresenteerd moeten krijgen. Wat wij het college en ook de meerderheid van de Staten verwijten, is dat de juridische mogelijkheden te gauw zijn opgegeven. Het enige risico dat er toen was, was dat wij misschien tientallen miljoenen euro's hadden verdiend. Die kans is niet gegrepen. De Staten hebben gedurende het proces wel kritische vragen gesteld, maar hebben onvoldoende doorgepakt. Daarmee hebben de Staten onvoldoende invulling gegeven aan hun controlerende rol. Hier ligt voor de Staten en voor ons allen een heel belangrijk leerpunt. Tot slot. De onderzoekscommissie beveelt aan om generieke afspraken te maken met betrekking tot het informeren van Provinciale Staten. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een handvest. Hiervoor wordt ook een motie ingediend. Het is wellicht een verduidelijking maar wij, als GroenLinks, hebben niet de illusie dat je met een dergelijk handvest alle problemen in de toekomst ook oplost. Want wat is nu precies goed informeren? Grote kans dat GS daar een heel ander beeld bij hebben dan Provinciale Staten. GroenLinks stelt overigens voor het wiel niet opnieuw uit te vinden. Maak gebruik van de modellen die er zijn bij provincies en gemeenten. Even googleën en je hebt er tientallen, heb ik ervaren. Maak daar gebruik van. Wij steunen overigens de motie voor het opstellen van een handvest. Ook de motie van de VVD met als titel indiening ontslag gedeputeerden, steunen wij."

GroenLinks hoopt snel op een nieuw stabiel college en wenst de partijen veel wijsheid toe. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. Het woord is aan de heer Boshuijzen van 50+."

De heer Boshuijzen: "Dank u wel, voorzitter. Het is niet simpel om de voorbereide tekst voor vanavond hier voor te gaan dragen. Wel wil ik meedelen dat wij graag de moties, zowel van de VVD als van D66, zullen ondersteunen. Temeer omdat die laatste motie een begin kan betekenen van belangrijke winst die wij kunnen gaan boeken. Wij kunnen winst gaan boeken in de sfeer van openheid, kritische informatie-uitwisseling en ook, wat de Staten betreft, zelfkritiek. Want die is ook nodig. Daarom waren wij erg teleurgesteld dat er vanavond na het antwoord van gedeputeerde Witteman namens het college, geen gedachtewisseling meer mogelijk was. Want dan zouden al die punten aan de orde kunnen zijn geweest. Dan zou het ook mogelijk zijn geweest om over de rol, en ik durf rustig te zeggen de kwalijke rol, van het Rijk van gedachten te wisselen. Dat waren in feite allemaal punten van decharge voor het college. Voor het beleid dat het college heeft gevoerd. Waarmee ik niet wil zeggen dat er geen hele grote fouten zijn gemaakt. Dat is natuurlijk zo. Daarom begrijp ik de totale politieke consequentie die hier uit getrokken is. Maar het was jammer dat we niet konden discussiëren. Temeer omdat het college afstand nam van een aantal, dat in het rapport wordt genoemd. Daarover was een zinnige gedachtewisseling mogelijk. Helaas gaat het college dat uit de weg. Dat zou je op zijn zachtst gezegd niet dapper kunnen noemen. Jammer! Daarom hoop ik dat de motie om de lopende zaken te gaan afwickelen, volledig zal worden nagekomen en dat wij wellicht aan het eind van de avond daar weer een gevulde tafel zullen zien. Want ik denk dat, dat voor de continuïteit en de bestuurbaarheid van onze provincie heel erg hard nodig is. Want wat wij nu missen, is op dit moment feitelijk een collegiaal bestuur. Ik had op dat punt ook nog een vraag. Want wij hebben een hele periode van collegiaal bestuur meegemaakt. Maar wat is in dit geval, we hebben vanochtend een uitermate boeiende voordracht gehoord in Leeuwarden over de rol van de coach, in de hele periode de stimulerende en coachende rol van de voorzitter geweest? Hij zit er nog vanavond. Dus wellicht kunnen wij daar vanavond nog een antwoord op krijgen. Voorzitter, hier wil ik het voorlopig bij laten."

De voorzitter: "Dank u wel. Mevrouw Bax van de PvdD. Ga uw gang."

Mevrouw Bax: "Voorzitter, dank u wel. Ja, ik had een hele reactie op het rapport voorbereid voor vanavond. Dat lijkt nu toch niet helemaal meer van toepassing. Wat ik nog wel even kwijt wil is dat er in het onderzoek, het is al eerder genoemd, de inbreng van het Rijk ontbreekt. Terwijl zij toch een behoorlijke partij was. Dat maakt, wat ons betreft, dit rapport min of meer onvolledig. Er is ook bij dat wij het heel erg jammer vinden dat het niet meer gelukt is om de oud Statenleden allemaal te interviewen. Daarmee zijn wij van mening dat een zekere inbreng gemist is. Wat wij steeds weer terugzien in het rapport is dat het erom gaat of GS er op mochten vertrouwen dat de bijdragen van het Rijk, die als bijdragen voor dit project opgenomen werden, terecht waren. Er is besloten om de juridische procedures niet door te zetten. Daarom zijn wij van mening dat wij eigenlijk nooit zullen weten of dit een terechte veronderstelling was of niet. Want het advocatenkantoor was immers van mening dat de provincie door had moeten gaan met de juridische procedures. Voorzitter, ik sluit mij gedeeltelijk aan bij eerdere sprekers. Wij hebben twee moties mede ingediend. Daar wil ik het graag bij laten, voorzitter. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Siepel van de ChristenUnie. Ga uw gang."

De heer Siepel: "Voorzitter, dank u wel. 2 november 2006. 1 juli 2008. 20 oktober 2010. 7 maart 2012. 4 data die het verhaal Oostvaarderswold doen aftekenen. Deze en andere data. Op 28 maart 2012 besloten Provinciale Staten een extra hoofdstuk aan dit verhaal toe te voegen. Door het instellen van een onderzoekscommissie. Vandaag op 3 oktober 2012 zal opnieuw een moment in dit omvangrijke proces gemarkeerd worden. Voorzitter, de ChristenUnie heeft in het dossier Oostvaarderswold altijd een kritische positie ingenomen. Bij onze tegenstemmen op 2 november 2006 konden wij nog niet voorzien welke wending de planontwikkeling in de loop van 2010 zou nemen. Evenmin wisten wij toen iets van de omvang van de risico's die tijdens het

proces zouden ontstaan. Uitgaande van een door de meerderheid van Provinciale Staten genomen besluit, hebben wij vanaf 2006 op een positief kritische wijze aandacht willen vragen voor die onderdelen in de planvorming waaraan naar ons oordeel onvoldoende recht werd gedaan. Een aantal daarvan komen in de rapportage en de conclusies van de onderzoekscommissie terug. Waarvan ik er twee in het bijzonder wil noemen. De onderzoekscommissie concludeert dat de provincie er onvoldoende in is geslaagd om verbinding te leggen met tegenstanders van het plan. Het risico van onvoldoende draagvlak is niet voldoende onderkend. Ook wordt geconcludeerd dat de financiële risico's onvoldoende in kaart zijn gebracht en niet voortvarend en niet volledig en niet in samenhang, met de Staten zijn gecommuniceerd. Daar waar het rapport spreekt over kritische geluiden vanuit de Staten, zijn deze onder andere door de ChristenUnie geuit. Helaas moeten wij nu constateren dat deze kritische benadering terecht was, maar dat wij er onvoldoende in zijn geslaagd om ook andere fracties in Provinciale Staten daarvan te doordringen. Bij het duiden van de bevindingen en de conclusies zijn er, wat de ChristenUnie betreft, twee aspecten in het geding. De politieke verantwoording over de procesgang en de leermomenten over het samenspel tussen college en Staten. Deze leermomenten betreffen onder andere de rol van de Staten zelf en de bestuurscultuur. Mijn fractie zou hierover graag, op een moment dat vrij is van politieke lading, diepgaand met de Staten verder over spreken. Onze inzet daarbij is om de bevindingen en conclusies om te zetten in concrete afspraken. De motie die zojuist is ingediend door D66 benoemd met het handvest informatievoorziening één van de aspecten die verbeterd kunnen worden. Wij hadden liever gezien dat deze motie onderdeel zou zijn van een bredere discussie over cultuur en structuur. Het feitenrelaas en de bevindingen schetsen een beeld voorzitter, waarin de ChristenUnie veel herkent van haar bijdragen uit de afgelopen jaren. Maar politiek is niet alleen kritisch zijn. Politiek is ook verantwoordelijkheid nemen. Bij de coalitievorming in 2011 heeft de ChristenUnie verantwoordelijkheid genomen voor een nieuw vervolg in de vitale coalitie. Na het vernietigende oordeel door de Raad van State en de bestuursrechter hebben wij met veel fracties in deze Staten verantwoordelijkheid genomen door een open planproces aan te gaan. Na het rapport van de onderzoekscommissie moeten wij opnieuw verantwoordelijkheid nemen. De verklaring die zojuist is afgelegd door gedeputeerde Witteman maakt duidelijk dat ook het college deze verantwoordelijkheid niet uit de weg wil gaan. De fractie van de ChristenUnie acht het nemen van politieke consequenties door het college onvermijdelijk en respecteert het aangeboden ontslag. En in afwachting van het formeren van een nieuwe coalitie en het aantreden van een nieuw college willen ook wij graag dat de lopende zaken behartigd worden door een demissionaire voortzetting van de huidige gedeputeerden. Wij zullen als mede indiener van de motie die het college vraagt demissionair aan te blijven, daarom steunen. In de richting van de PVV. Wij achten de voorzitter van onze Staten voldoende in staat om samen met de demissionaire gedeputeerden te beoordelen wat gedaan en wat gelaten moet worden in het belang van Flevoland. Voorzitter, de ChristenUnie hoopt en verwacht dat wij vandaag een hoofdstuk kunnen afsluiten. Laat het tegelijkertijd het begin zijn van een nieuw hoofdstuk, waarin Provinciale Staten en een nieuw college samen met onze inwoners en partners investeren in een mooie toekomst voor de provincie Flevoland. Dat is een toekomst waarin ook natuurontwikkeling een belangrijke plaats zal innemen. Daarvoor moeten wij leren van de lessen die het dossier Oostvaarderswold ons leert en we moeten bereid zijn om het verleden achter ons te laten. De fractie van de ChristenUnie wil nu en in de toekomst daar graag aan bijdragen. Dank u wel."

De voorzitter: "Interruptie van de heer Jansen nog naar de heer Siepel. Ga uw gang."

De heer Jansen: "Dank u wel, voorzitter. In de eerste termijn heeft de PVV überhaupt niets over de voorzitter gezegd. Maar nu u het ter sprake brengt, wil ik graag de Statenleden wijzen op de provinciewet artikel 41.2 in hoofdstuk 3, waarin genoemd wordt en ik zal het citeren: indien zoveel gedeputeerden hun ontslag indienen of worden ontslagen dat niet ten minste de helft van het met inachtneming van artikel 35a bepaalde aantal gedeputeerde in functie is, treedt de Commissaris van de Koningin in de plaats van Gedeputeerde Staten tot dit wel het geval is. En in artikel 42.2 staat ook dat een gedeputeerde die aftreedt nog een maand lang in dienst is. Dus wat dat betreft zou de motie van de VVD mogelijk overbodig zijn tenzij die in lijn met dat artikel bedoeld is. Dat zouden wij graag van de VVD willen weten, voorzitter."

De voorzitter: "Een beetje merkwaardig om de heer Siepel te interrumpen met een vraag aan de VVD. Maar die moet nog het woord voeren dus zij zullen er ongetwijfeld op reageren. De heer Siepel wil daar nog op reageren?"

De heer Siepel: "Voorzitter, ik reageerde slechts op het wantrouwen dat de PVV opnieuw in deze Staten uitsprak en ik denk dat de goede verstanders wel begrepen hebben waarom ik geen behoefte heb aan een lijst met controversiële onderwerpen."

De voorzitter: "Dank u wel. De heer Boutkan interrumpeert. Het is een beetje merkwaardig als u dat zo onder elkaar verdeeld. Ik sta het één keer toe maar we gaan er niet mee door. De heer Boutkan."

De heer Boutkan: "Ik dank u hartelijk, voorzitter. De heer Siepel vergeet eigenlijk wat wij als commissie ook in het rapport hebben geschreven namelijk dat de Staten in het verleden eigenlijk teveel hebben weggegeven aan GS. Dat is wat de PVV nu wil voorkomen door te vragen om geen onomkeerbare besluiten te nemen."

De voorzitter: "Dat is meer een statement dan een interruptie. Die nemen wij verder voor kennisgeving aan. Ik stel voor dat ik het woord geef aan de fractie van de PvdA. De heer Pels."

De heer Pels: "Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het college heeft politieke consequenties getrokken uit het rapport en is opgestapt. Dit debat krijgt daardoor een ander karakter. Toch hechten wij eraan onze visie op het rapport met de Staten te delen. Er is jarenlang voortvarend gewerkt aan de realisatie van het Oostvaarderswold. De PvdA fractie is altijd een groot voorstander en pleitbezorger geweest van deze robuuste verbindingzone. Daar lopen wij, ook nu, niet voor weg. Er is hard gewerkt aan Oostvaarderswold. De provincie ging er voor 100 % voor. Ondanks de tegenstand van agrariërs die direct goed zichtbaar en hoorbaar was. Ik zag dat zij ook vanavond weer aanwezig waren. Ondanks die tegenstand was er zeker in de beginfase sprake van een breed politiek draagvlak. De commissie schrijft: de besluiten zijn steeds in meerderheid, zo niet unaniem, genomen. Dat gold voor het Omgevingsplan, voor de Structuurvisie en later, in mindere mate, voor het provinciaal Inpassingsplan. Daarmee zijn de Staten ook medeverantwoordelijk voor de risico's die daarmee zijn genomen. Het college kan zeker geen gebrek aan ambitie worden verweten. Dat werd versterkt door aansporingen vanuit het ministerie, de Staten die op tempo aandrongen om zo de onzekerheid voor de agrariërs te beperken en als laatste het argument dat we vanwege onze juridische positie wel moesten doorzetten. Het is al eerder gezegd vanavond. Als het Rijk niet van koers was veranderd, als de bestuursrechter en de Raad van State met een andere uitspraak waren gekomen, dan hadden wij nu een ander debat gehad. Maar voorzitter dat is allemaal wel gebeurd. De commissie beschrijft hoe de buitenwereld veranderde terwijl de provincie focus op het project bleef houden. Daarbij verminderde gaandeweg het draagvlak en het enthousiasme voor het project. Dat brengt mij op het tweede punt. Het vertrouwen in de gemaakte afspraken met het Rijk. De provincie heeft steeds gehandeld vanuit het vertrouwen dat het Rijk de gemaakte afspraken zou nakomen. Met de kennis van nu kunnen wij zeggen: wij hadden een pas op de plaats moeten maken. Eerst harde toezeggingen over het geld en dan pas verder praten. Dat brengt mij op het derde punt. Het verkennen van alternatieven. De politieke realiteit van dat moment was dat er een overeenkomst lag met het Rijk. Realisatie van het Oostvaarderswold was bovendien verankerd in een coalitieakkoord, een Omgevingsplan en een Structuurvisie. Die opdracht voerde het college uit daarbij gesteund door een meerderheid van deze Staten. Het was aan PS om Gedeputeerde Staten daarin kritisch te volgen. Om door te vragen en aan te dringen op alternatieven. Het is uiteindelijk ook aan PS om het roer om te gooien en de kaders waarbinnen GS werkt aan te passen. Dat is uiteindelijk, na de brief van Bleker, ook gebeurd. De conclusies drie en vier van het rapport gaan over de points of no return."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter bij interruptie."

De voorzitter: "Interruptie van de heer Stuivenberg."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter, ik vind de bijdrage van de PvdA wel heel erg goedkoop. Elke keer wanneer een minderheid van deze Staten zaken naar voren bracht, heeft u op geen enkele wijze uw stem laten horen. U hebt bij de coalitieonderhandelingen het sociale- en culturele domein geheel weggegeven alleen maar voor Oostvaarderswold. Hoe durft u dit zo in te brengen!"

De voorzitter: "De heer Pels."

De heer Pels: "Voorzitter ik kom later in mijn bijdrage op die rol van de Staten. Ook op de minderheden in de Staten. Ik stel voor dat ik gewoon mijn betoog vervolg. Volgens mij spreken wij vanavond ook niet over het sociale domein, maar over Oostvaarderswold."

De heer Stuivenberg: "Nee, voorzitter de PvdA is wel de partij die het weggegeven heeft!"

De voorzitter: "Uw punt is gemaakt, mijnheer Stuivenberg. Het woord is aan de heer Pels."

De heer Pels: "Ja voorzitter, ik kan mij herinneren dat de SP ook gewoon meerdere keren heeft ingestemd met het Oostvaarderswold. Deze reactie verbaast mij daarom wel wat. Later is zij geheel gedraaid in dit dossier. Dus ik zou vooral willen zeggen: kijk ook vooral kritisch naar uw eigen rol."

De heer Stuivenberg: "Voorzitter, ik breng de heer Pels in herinnering dat de SP in 2006 tegen dit voorstel heeft gestemd. Dat wij in 2007 hebben geconstateerd dat er een democratische meerderheid was voor de uitvoering van dit plan en dat wij ons kritisch positief ten opzichte van dit plan zouden stellen. Dat hebben wij deze jaren ook gedaan. Maar wij hebben wel steeds de vinger op de zere plek gelegd. Dat was: is er wel geld voor? En in een tijd van crisis: zou het niet verstandig zijn om de bakens te verzetten? U was niet thuis."

De voorzitter: "De heer Pels."

De heer Pels: "Voorzitter, ik ga verder met mijn betoog."

De heer Jansen: "Voorzitter mag ik reageren?"

De voorzitter: "Ja, op zich mag dat volgens de orde. Maar laten wij wel de heer Pels de gelegenheid geven om zijn verhaal af te maken. Ik geef u nu de kans om te reageren maar we maken er niet een ingewikkeld debat van want we hebben ook nog een tweede termijn. Ga uw gang."

De heer Jansen: "Dank u wel. Wat de PVV betreft is er, naar ons weten, slechts één fractie die altijd tegen het Oostvaarderswold heeft geageerd en dat is de fractie die op dit moment aan het woord is, voorzitter."

De voorzitter: "Dat is de fractie van de PvdA. Die mag nu verdergaan want die is aan het woord. Ga uw gang mijnheer Pels."

De heer Pels: "Voorzitter, volgens mij ben ik mijn betoog begonnen met te stellen dat de PvdA altijd voorstander is geweest. Dat was ook in de periode dat de PVV nog niet in deze Staten vertegenwoordigd was. Ik ga verder met mijn betoog, voorzitter. Ik was gebleven bij conclusie drie en vier van het rapport. De points of no return. Onze fractie is van mening dat in de conclusies, zoals die nu zijn opgeschreven, de bal te veel bij het college wordt gelegd. Dat brengt mij op het punt van de informatievoorziening. Het rapport roept het beeld op dat het college selectief is omgegaan met de informatie die is gedeeld met Provinciale Staten. Niet iedereen beschikte gedurende het proces over dezelfde kennis. Wij vinden in het rapport geen hard bewijs voor de stelling dat PS door GS bewust zijn misleid. Het feit dat de commissie vooral de gesprekspartner was van het college, en veel informatie mondeling is uitgewisseld, heeft niet bijgedragen aan een open en transparant klimaat waarin ruimte was voor kritische geluiden. Dat mogen wij ons, als Staten, zelf aanrekenen. Dat doen wij als PvdA ook. Dat zeg ik

expliciet in de richting van de heer Stuivenberg. Dat is, wat onze fractie betreft, ook een les voor de toekomst. We komen als provincie vaker in een complexe situatie, waarbij wij met andere partijen tot een resultaat moeten komen. Waarbij wij ook financieel risico zullen lopen. In dit soort situaties zijn zeer heldere afspraken noodzakelijk. Over wie welk mandaat heeft. Op welke wijze PS worden geïnformeerd. In dat opzicht komt de motie van D66 ons ook zeer sympathiek over. Tenslotte voorzitter, betreurt onze fractie de beeldvorming rond dit rapport. Nog voor het verschijnen werd er volop gespeculeerd over de politieke consequenties die het rapport zou moeten krijgen. Deze situatie werd nog versterkt door het feit dat het college niet eerder dan vandaag de mogelijkheid had bestuurlijk te reageren. Wij vinden het jammer dat er niet gekozen is voor bestuurlijke wederhoor zoals ook onze verordening voorschrijft. Los van de feiten in het rapport is door de beeldvorming rond dit dossier een nieuwe politieke werkelijkheid ontstaan. Een werkelijkheid waarbinnen het college heeft aangegeven niet te kunnen opereren. Het college heeft daar consequenties aan verbonden en treedt af. Het is een besluit dat wij betreuren maar gezien de ontstane situatie wel begrijpen en ook respecteren. Voorzitter ik sluit af met de mededeling dat ook wij de motie van de VVD, wat betreft de demissionaire status, zullen ondersteunen. Dank u wel."

De voorzitter: "Dank u wel. Tot slot de VVD. De heer De Reus."

De heer De Reus: "Dank u wel, voorzitter. Een dramatische en historische dag voor Flevoland. Het aftreden van vier gedeputeerden. Naar de mening van de VVD was het aftreden onvermijdelijk gezien de bevindingen en conclusies van de onderzoekscommissie die de Staten bij motie van 28 maart hebben ingesteld. De conclusies in het rapport brengen mij tot een aantal opmerkingen. Een aantal leerpunten voor Provinciale Staten. Provinciale Staten hebben hun controlerende taak in algemene zin in de achterliggende periode onvoldoende uitgeoefend. Niet kritisch, niet doorvragend en zich al te gemakkelijk neerlegend bij de door GS aangeboden stukken. Dat zaken in commissies werden afgedaan als waren zij PS, tast de bevoegdheid van PS wezenlijk aan. Besluitvorming ter zake kan alleen aan PS zijn voorbehouden. Een goed voorbeeld ter zake is de recente amendering rondom IFA. Statenbreed aangenomen. De VVD nam het initiatief tot het amendement waarbij de Staten haar rol sterk hebben opgepakt. PS pakken haar controlerende rol inmiddels dus beter op. Maar we hebben nog een lange weg te gaan. Daarbij wel de kanttekening dat mijn fractie van mening is dat de huidige vergaderstructuur het gevaar in zich heeft van onvoldoende controlemogelijkheden. De motie van D66 over een informatie handvest kan geen kwaad, maar informatievoorziening staat in de wet. Ook een college van GS is altijd gehouden tot volledige en juiste informatievoorziening aan PS. Wij zullen de motie echter wel steunen. Ik ben het daarmee wel eens met de opmerkingen van collega Miske van GroenLinks: wat voegt hij toe? Je moet gewoon doen wat de wet voorschrijft. Leerpunten. Een bestuurscultuur met alle positieve kenmerken van aanpakken en ervoor gaan. Dit heeft Flevoland veel goeds gebracht. De zogenaamde pioniersmentaliteit is verfrissend ten opzichte van politiek op het oude land. Maar het heeft ook een keerzijde. Het niet meer zien van signalen van buitenaf die een ander beeld schetsen van de werkelijkheid, geeft een gezichtsvernaauwing die contraproductief kan uitpakken. Dat is in dit geval ook gebeurd. Vanaf medio 2009 werd duidelijk dat de zorg een toename met betrekking tot de financierbaarheid hetgeen culmineerde in de zomer/herfst van 2010. Zowel de feiten als de bevindingen en conclusies zijn duidelijk en kunnen maar één uitkomst hebben. Die heeft zich vanavond dan ook voorgedaan. Het aftreden van het college. Gezien het collegiale bestuur is dan het aftreden van het voltallige college onvermijdelijk. De VVD heeft bij motie, die inmiddels is ingediend, het college verzocht wel demissionair aan te blijven zodat de lopende onderwerpen normaal kunnen worden afgehandeld. We hebben immers ook een begroting voor 2013 nodig. De opmerking die de PVV maakte met betrekking tot controversiële onderwerpen; wat de VVD betreft is vanavond een lijst maken van controversiële onderwerpen niet aan de orde. Ik sluit mij aan bij de opmerking van collega Siepel: de voorzitter en het demissionaire college, als de motie wordt aangenomen, zijn daartoe voldoende in staat. Het betekent dat Provinciale Staten altijd onderwerpen van de agenda kunnen afvoeren als wij vinden dat het onderwerp controversieel is. Dus wij zijn aan zet. Wij hebben de regie. Wij kunnen onderwerpen afvoeren. Met betrekking tot de opmerking van de PVV over de provinciewet; dat is voldoende helder. De twee artikelen waarnaar werd verwezen, lijken voldoende helder maar de toelichting op de wet geeft allerlei juridische interpretaties. Deze

motie maakt eventuele interpretatie en eventuele aanspraken richting een college van Gedeputeerde Staten, of zij nu demissionair zijn of niet, overbodig. Het is een zekerheidje vooraf. Gegeven de discussie over het onderwerp waarover wij op dit moment spreken, lijkt het mij heel verstandig om onduidelijkheid voor de komende periode te vermijden. Dan rond ik af, voorzitter. Gegeven de opgave waarvoor de provincie staat, is het zaak om voortvarend de eerste stap te zetten op weg naar een nieuw college. Ik zal als fractievoorzitter van de VVD het initiatief nemen om zo spoedig mogelijk te komen tot de vorming van een nieuw college van Gedeputeerde Staten. Dank u wel."

De voorzitter: "Interruptie van de heer Jansen van de PVV."

De heer Jansen: "Dank u wel, voorzitter. De vraag leek toch heel simpel. Ik zal hem nogmaals stellen aan de fractie van de VVD. Is uw motie in overeenstemming met de provinciewet? De artikelen die ik noemde; artikel 41 en 42."

De heer De Reus: "Volgens mij, ik weet niet of u een provinciejurist bent, is de motie in overeenstemming met de provinciewet. Hij zorgt er in ieder geval voor dat er geen misverstanden kunnen ontstaan in de komende periode. De provinciewet zegt in het ene artikel ook: maximaal vier weken. Ik hoop binnen vier weken klaar te zijn met die poging. Mocht dat niet zo zijn dan hebben wij geen college van Gedeputeerde Staten meer. Deze motie is dus een zekerheidje vooraf. Daar heeft, volgens mij, deze provincie behoefte aan."

De voorzitter: "Ik kan dat als voorzitter overigens bevestigen. We hebben even gekeken hoe dat elders gegaan is en dit is de juiste gang van zaken. Hiermee hebben wij de eerste termijn gehad. Is er behoefte aan een tweede termijn of kunnen wij de moties in stemming brengen? Er is geen behoefte aan een tweede termijn. Dan breng ik de moties in stemming. Wij beginnen met motie 1, ingediend door de VVD. Het betreft de motie met als titel: eindrapport onderzoekscommissie procesgang Oostvaarderswold, onderwerp: indiening ontslag gedeputeerden. Wie van u stemt in met deze motie?"

Stemming Motie 1

Voor: VVD, PvdA, CDA, SGP, PVV, SP, D66, ChristenUnie, GroenLinks, 50+ en PvdD.
Hij is unaniem aangenomen.

Dan breng ik de motie in stemming met nummer 2. Met betrekking tot agendapunt artikel 79 RvO Provinciale Staten van Flevoland betreffende: handvest actieve informatieplicht."

De heer Siepel: "Voorzitter, ik wil graag een stemverklaring over deze motie afleggen."

De voorzitter: "Dat mag. U mag beginnen gaat u maar gelijk door."

De heer Siepel: "De fractie van de ChristenUnie heeft in haar eerste termijn laten weten dat wij willen leren van de conclusies en aanbevelingen die kunnen volgen uit het onderzoeksrapport. Wij zien deze motie ook in de lijn daarvan. We vinden wel dat het leerproces zich niet moet beperken tot alleen het handvest actieve informatieplicht en roepen daarom de Staten ook op, we moeten zo maar even kijken hoe we dat kunnen gaan doen, om niet alleen deze motie nu aan te nemen maar ook in het vervolg dat nu komt vrij van politieke lading met elkaar te spreken over hoe wij hier nog veel meer uit kunnen leren. Met die kanttekening zullen wij voor deze motie stemmen."

De voorzitter: "Dank u wel. Nog andere fracties die een stemverklaring af willen leggen?"

De heer Pels: "Voorzitter, zou ik nog een korte vraag mogen stellen? Ik-besef dat ik dat iets eerder had moeten doen."

De voorzitter: "Als u het een beetje slim formuleert. Ga uw gang."

De heer Pels: "De motie spreekt erover om zowel openbare als vertrouwelijke informatie er in te betrekken. Wij vragen ons af wat daar precies mee bedoeld wordt. Ik neem aan dat u

bedoeld, met inachtneming van de normale regels die gelden rondom vertrouwelijke informatie. Dat is het geval. Dat wilde ik even weten, voorzitter. Dank u wel."

De voorzitter: "Dan breng ik hem nu in stemming. Wie van u stemt voor deze motie?
Stemming

Ik constateer dat het unaniem is met alle fracties. Ik ga ze dan niet apart opnoemen. Het is volstrekt helder dat iedereen hiermee instemt. De motie is daarmee aangenomen."

4. Sluiting

De voorzitter: "Dat brengt ons bij het slot van deze vergadering. Ik ga de vergadering zo sluiten niets anders dan dat ik u mededeel dat de volgende vergadering op 17 oktober is. Ik vergader dan zelf in de Raad van Europa in Straatsburg. Die vergadering zal dus voorgezeten worden door de heer Stuivenberg. Dan ziet u dat aankomen. Ik dank u allen hartelijk voor uw bijdrage en sluit de vergadering."

(21.58 uur)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten gehouden op 14 november 2012

de griffier,

de voorzitter,

STATENFRACTIE
FLEVOLAND

Motie Indiening ontslag gedeputeerden

Motie nr.: 1	HBnr: 1411638
Aan de voorzitter van Provinciale Staten	
Provinciale Staten van Flevoland in vergadering bijeen op 3 oktober 2012	
Agendapunt: 3 Eindrapport Onderzoekscommissie Procesgang Oostvaarderswold	
Onderwerp: Indiening ontslag gedeputeerden	
<i>Constateerende dat:</i> de gedeputeerden mevrouw A.E. Blik-de Jong, de heer M.J.D. Witteman, de heer J.N.J. Appelman en de heer J. Ladders bij brieven van 3 oktober 2012 aan Provinciale Staten van Flevoland hun ontslag hebben ingediend als gedeputeerde van de provincie Flevoland. <i>Overwegende dat:</i> Provinciale Staten er met instemming van hebben kennisgenomen dat de gedeputeerden in het belang van het bestuur van de provincie Flevoland bereid zijn te blijven fungeren als gedeputeerde zolang niet in hun opvolging is voorzien. <i>Dragen de commissaris en de demissionaire gedeputeerden op als college:</i> al datgene te doen wat noodzakelijk is in het belang van de provincie Flevoland en na te laten wat daarmee in strijd kan zijn en het dagelijks bestuur te continueren tot een nieuw college is aangetreden. En gaat over tot de orde van de dag,	
Ondertekening en naam: m. Box Naam	HBnr SGP fractie
J. de Reus m. huy R.J. Sijsma	VVD WA Chr. Unie
P. Pels M. Rijberman E. Boshuizen S. Mische	PvdA Voorzitter 39 Aangenomen

Stemverhouding	Voor	Tegen
506	39	0
De motie is:	Aangenomen	

Groeninkes

Motie nr.: 2

HBnr: 1411632

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland in vergadering bijeen op 3 oktober 2012

Bij de behandeling van agendapunt: 3

Betreffende: Handvest Actieve Informatieplicht

Constateernde dat:

- voor de uitvoering van de controlerende en volksvertegenwoordigende taken van Provinciale Staten een ongehinderde en volledige informatievoorziening essentieel is;
- de Provinciewet aan Gedeputeerde Staten in artikel 167 en aan de Commissaris van de Koningin in artikel 179 een actieve informatieplicht oplegt;
- de Onderzoekscommissie Procesgang Oostvaarderswold concludeert dat geen generieke afspraken bestaan voor het informeren van onze Provinciale Staten (zoals een Handvest Actieve Informatieplicht);
- de onderzoekscommissie verder concludeert dat dit mede onduidelijkheid veroorzaakt over de vereisten die worden gesteld aan de te verstrekken informatie, wat het besluitvormingsproces niet ten goede komt;
- grote projecten en onvoorziene omstandigheden het noodzakelijk kunnen maken buiten generieke of projectspecifieke afspraken om Provinciale Staten te informeren over (strategische) keuzes, samenhangende risico's en consequenties;
- in den lande, zowel bij gemeenten als provincies, voorbeelden van en ervaringen met dergelijke handvesten in ruime mate beschikbaar zijn

Overwegende dat:

- het Presidium onder meer tot taak heeft het bewaken van en adviseren over de voortgang van bestuurlijke procedures en het doen van voorstellen over de afhandeling of behandelwijze van de ingekomen stukken, discussie- en bespreekpunten

Draag het Presidium op

- in nauw overleg met het college van GS te komen tot een Handvest Actieve Informatieplicht voor het informeren van de Staten, waarbij de uitgangspunten zijn (1) Provinciale Staten volledig en actief te informeren en (2) slechts bij uitzondering en gemotiveerd gebruik te maken van de bevoegdheid informatie niet te verstrekken, zoals bedoeld in art. 167 en 179 van de Provinciewet.
- in het handvest zowel de openbare als de vertrouwelijke informatie en besluiten te betrekken.
- het handvest te onderwerpen aan een onafhankelijke juridische toets en het resultaat van die toets aan te bieden aan Provinciale Staten bij de behandeling van het handvest.
- het resulterende handvest ter vaststelling aan te bieden aan Provinciale Staten.

En gaat over tot de orde van de dag,

Ondertekening en naam:

Michiel Rijsberman (D66)

Marianne Luyer (CDA)

Erik Boshuijzen (50plus)

Joram van Klaveren (pvv)

Sjara Simons SEP

Melissa Bax

Sima Mrohe

Anie Skuijberg SP

Stemverhouding	Voor	Tegen
	39	0
De motie is:	Aangenomen	

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 03-10-2012
griffier, voorzitter,